Haastettelija Kirsti Runavik

TAROTIN KUOLEMA-SYMBOLIIKKA

HAASTATTELUSSA TERO GOLDENHILL

Istumme Teron kanssa jälleen teellä. Paljon on vettä virrannut Thames-joessa, jonka lähellä haastattelin Teroa viimeksi tähän lehteen. Nyt olemme Suomen Turussa ja Tero kippaa teetä kurkkuunsa Aurajoen pientareella. Aloitetaanpa haastattelu. Kirsti kysyy ja Tero vastaa.

Miten tarotin Kuolema on muuttunut, mitä merkittäviä eroja vanhemmissa ja uudemmissa pakoissa on?

No onhan ne nyt aika erilaiset, jos vertaa vaikka Visconti-pakan puoliksi mädäntynyttä kadaaveria 1400-luvulta johonkin Mega Mystic Cosmic Loven valkoiseen sulkaan (en tiedä onko kys. pakkaa tai korttia olemassa, todennäköisesti on). Ehkä voisi sanoa, että moderneissa pakoissa ei haluta keskittyä kuoleman graafiseen esitykseen - nekrorealistisessa ja thanatofilosofisessa viitekehyksessä! - vaan halutaan mieluummin nähdä sitä "after" -tilaa eli kuolemanjälkeistä olotilaa... kellumista kosmisessa autuudessa tai jotain sinne päin.

Mun mielestä molemmilla on paikkansa, eli en ole oikeasti näitä "hempeitä esityksiä" mitenkään vastaan, vaikka edeltävästä ehkä sen kuvan sai. Läheskään kaikki eivät pysty tai halua nähdä keskiaikaista splatteria tai edes luurankoa, ja se täytyy ottaa huomioon - varsinkin, jos tekee tulkintoja toisille. Eli millaista pakkaa käyttää. Jos vaikka läheinen on sattunut kuolemaan hiljattain, ja pöytään kääntyy joku sisäelimet pihalle-ruumista pukkaa-hautuumaata ja oksua -kortti, niin voihan siinä tulla sellainen tunne, että aivan kuin tässä hierottaisiin asiaa naamaan.

Millaisia symboleita on eri tarotkorteissa - mikä on samaa, toistuuko jokin?

Luuranko nyt tietysti on aika yleinen, tai pääkallo. Luut, jossain muodossa. Viikate - tai nykyisin jokin muu terä, esimerkiksi sakset, veitsi, miekka, tms. leikkaamiseen liittyvää. Hautausmaa, arkku, yksi tai useampi. Toisaalta arkut on ehkä enempi Lenormand- tai oraakkelikorttien kuvastoa. Mutta näkyy niitä taroteissakin joskus. Läpinäkyvät henget, astraaliset härpäkkeet, ne on modernia kuvastoa. No okei, Jeu de la Princesse -pakassa (Etteilla-variantti) Kuolema on kuvattuna leijuvana - muttei läpinäkyvänä!

Suurin osa nykyisistä pakoista perustuu, joko suoraan tai mutkan kautta, Waite-Smith- eli ns. Rider Tarotiin, sen puoleen hevonen on aika usein mukana myös; RWS-pakassahan viikatemies on kuvattuna ratsailla. Uudemmissa pakoissa on myös mukana kasvillisuutta tai kukkia joskus. Niitä toki löytyy myös esimerkiksi Marseille-pakkojen korteista. Marseille-pakoissa luurangon

jaloissa näkyy usein kuninkaan ja kuningattaren päät, käsien ja jalkojen ohella, eli muistutuksena siitä, että kuolema on universaali - kukaan ei pääse pakoon. Joissain pakoissa on myös matkanteon symboliikkaa, esimerkiksi veneen tai lautan kautta, eli viittaus Kharonin lauttaan.

Tulkinnoissa korostetaan nykyään uuden alun merkitystä, koska opaskirjat kertovat Kuoleman merkityksen olevan tämä. "Death is not the end", paljon mahdollista, ja syntymän merkitys ja symboliikka on tärkeää, mutta jos nyt ryvetään siellä kuolemassa, niin millaisia kuolemia voi olla? Onko kortti goottilaista kuoleman haikailun romantiikkaa vai pistääkö se ihmisen luut kappaleiksi ja kokoaa uudelleen, kuten eri traditioiden initiaatioriiteissä?

No on goottiromantiikkaa todellakin, ainakin Bohemian Gothic Tarotissa! Tai muissa goottipakoissa, onhan niitä muitakin. Ja alkemiallista transmutaatiota löytyy myös, vaikkapa Robert Placen Alchemical Tarotista, siitä on tehty jotain kuusi versiota. Splendor Solis Tarot tulee myös mieleen, upea pakka, jos alkemia kiinnostaa. Jotkut kortit on tungettu täyteen kaikkea mahdollista, toiset taas on tyhjää täynnä. Toiset kortit on staattisempia, toiset dynaamisempia. Pakkahan on aina tekijänsä näköinen, muotokuva 78:ssa kortissa.

Mutta tietty niinkin, että ei sen kortin eli kuvallisen esityksen tulisi rajata tulkintaa, eli sanella sitä että millaisesta "kuolemasta" voisi olla kyse. Korttihan parhaimmillaan toimii ponnahduslautana tutkimusmatkalle, että mitä kaikkea sen kuvan kautta voi löytää. Sitten taas toisaalta: jos katsoo kortin vanhimpia merkityksiä, niin Kuoleman merkitys on kuolema, loppu. Bensino finito, propello stop. Että väännäpä siitä uutta alkua tai transformaatiota. Kaitpa se on niin, että todellisen, fyysisen kuoleman kohdalla - eli jonkun toisen menetyksen - hyväksyntä yleensä tulee jälkijunassa.

Jos mietin omia asiakkaitani ja Kuoleman korttia heidän pöydissään, siellä on ollut hurjimpia tilanteita esimerkiksi puoli vuotta koomassa olemista, läheltä piti -tilannetta eli hengenmenetyksen todellista uhkaa, toisen henkilön kuoleman todistamista (henkilö ammuttiin asiakkaan silmien edessä päivänvalossa), out-of-body eli kehostapoistumiskokemus - useampikin, liittyen leikkaukseen eli leikkaussalissa leijailuun - ja on ollut myös useampi astraaliprojektio. Kaikkihan nuo sopivat symboliikan puolesta Kuoleman korttiin.

Monella merkitys on liittynyt siihen, kun on saanut pitää läheisensä kädestä kiinni kuoleman hetkellä. Ja sitten taas: eroa, parisuhteen päättymistä, työpaikan vaihtoa, lapsen kotoalähtöä... näitä huomattavasti yleisempiä. Se täytyy vielä sanoa, että silloin kun Kuoleman kortti on liittynyt todelliseen, fyysiseen kuolemaan, asiakas on kyllä yleensä ollut tietoinen asiasta, eli tiennyt tarkalleen, mihin se liittyy.

Yhdessä asiakastulkinnassa ristiin tulivat maljojen kakkonen ja Kuolema. Ajattelin, että se olisi tarkoittanut suhteen päättymistä - ja tarkoittikin, mutta syy oli suht raflaava: asiakkaan uusi kumppani oli hiljattain kertonut olevansa Venäjän mafiassa, vieläpä suht tärkeä hahmo. Kysyjällä oli edellisestä suhteesta pieni lapsi. Mutta siis, ettei nyt synny lukijalle väärää käsitystä: kyllä valtaosassa tulkinnoista kortin päämerkitys on liittynyt nahanluonnin symboliikkaan. Se on itselle jotenkin tosi looginen muutenkin, käärmehän yhdistetään usein Kuolemaan. Eli siis että kortti on peilannut elämäntilannetta, missä "nahka on pitänyt luoda uudestaan", joko olosuhteiden pakosta tai sisältäpäin kumpuavan tunteen pohjalta. Vanhat mallit eivät enää ole toimineet, uudistumisen paikka. Tykkään kovasti kysymyksestä "miten voisin olla enemmän elossa?" korttiin liittyen.
Hän sanoi, että jos tilanteessa olisi ollut vain hän itse, ilman lasta, olisi hän todennäköisesti jatkanut suhdetta. Kuolema edusti hänen tilanteessa todellista hengenvaaraa.

Mikä on mielestäsi tärkeää Kuolema-kortin tulkinnassa?

Kuten muidenkin raflaavien korttien tulkinnassa - eli kuva-aiheiltaan tummasävyisten tai dramaattisten - on tärkeää ettei korttia tulkitse kirjaimellisesti. Tai mun mielestä mitään korttia ei kannata tulkita kirjaimellisesti - olkoonkin, että joskus voi käydä niin, että se mitä kuvassa näkyy todellakin mätsää 100% tilanteeseen tai kysymykseen. Että jos Tornin kortti kiepsahtaa pöytään niin kaikki sortuu ja hajoaa, ei niin. Toisaalta en kannata myöskään sokerikuorruttamista tai asioiden kaunistelua. Mutta saman asian voi sanoa monella tavalla, ja yleensä jokaisella asialla on vähintään kaksi puolta. Tämä on tietty entistä tärkeämpää, jos tulkinnan tekee toiselle. Mutta itselle myös: ajatteleeko sitä, että tarot on sitä mieltä että homma ei toimi, jos Kuolema kääntyy eteen? Kortin sijainti on tietty tärkeä myös, mikäli tulkintaan käyttää jotain pöytää eli mallia. Eli mihin kortin sanoma liittyy sen korttipaikan eli sijainnin kautta. Mutta sitten se henkilökohtainen merkitys - mitä Kuolema yrittää sanoa juuri tässä ja nyt itselle, kysymykseen liittyen (jos on esittänyt kysymyksen). Sen vuoksi kursseilla

toitotan Aleister Crowleyn hienoa ajatusta: "Ymmärtääkseen todella minkä tahansa kortin sanoman, tulee lukijan sulautua täydellisesti kyseisen kortin kanssa", tai about noin. Ja se oma lempi saarnani eli kysymys "Mitä tämä kortti, juuri tässä ja nyt, kysyy minulta?"

Katso, Tero-setä, Thoth-pakan Kuolema!

Ooh... yksi lemppareita! On se vaan niin upea. Harkitsin itse asiassa joskus muinoin että olisin ottanut tuon luurangon tatskana, Osiriksen kruunun kanssa, just tuossa samassa asennossa - ilman taustaa, siis. Ehkä kehystettynä jotenkin, kasikulmioon tms. Tekisi mieli sanoa, että Frieda Harris ylitti itsensä kortin kanssa - mutta kun se pätee koko pakkaan, ovat kaikki niin hienoja. Monelle Thoth-fanillekin on tullut muuten yllätyksenä, että kortissa kuolemantanssi on kuvattuna Niilin pohjassa, joen pohjamudissa siis, vaikka Allu kyllä muistaakseni mainitsee asiasta Book of Thothissa. Sen vuoksi taustan värityksessä on ruskeaa ja kortissa on vetinen tunnelma.

Looginen jatko edellisen kortin eli Hirtetyn "vedelle", eli kabbalistinen mem-kirjain (tarkoittaa vettä), joka Golden Dawnin kautta kytkeytyi Hirtettyyn. Tietty paljon suorempi yhteys on Osiriksen myytin kautta, eli Osiriksen ruumiinosien päätyminen Niiliin Setin toimesta. Tuo äärimmilleen jännittynyt luuranko on jotain niin käsittämättömän hienoa. Tanssi, todellakin. Danse macabre, sehän liittyy myös korttiin. Ja memento mori. Ja tietty la petite mort eli "pieni kuolema", orgasmin jälkeinen minikooma - kyllä Kuolema liittyy myös seksiin, tulkinnoissakin. Itse asiassa muistuu mieleen parikin tulkintaa, missä kysymys liittyi hedelmöityshoitoihin - Kuolema kääntyi "taustalla olevan ongelman" sijaintiin ja vahvisti tiedossa olleen syyn, eli ongelman ejakulaation suhteen.

No sitten tämä Waite-Smith-pakan eli "Rider Tarotin" Kuolema - mitä ihmettä, mitä siinä tapahtuu, keitä nuo kaikki hahmot ovat?

Joo, se on aika täynnä kaikenlaista äksöniä. Waite kirjoittaa opaskirjassaan, että eri-ikäiset ihmishahmot edustavat kuoleman universaaliutta, ja että paljon tärkeämpi kuin fyysinen kuolema on "tietoisuuden muutos" tai "kuolema", eli se paljon puhuttu initiaatio, jonka suhteen fyysinen kuolema on lähes merkityksetön. Rachel Pollack jatkaa hienosti, että kukkia ojentava lapsi, joka symboloi täydellistä viattomuutta, edustaa oikeaa tapaa kohdata kuolema - kaikki muut hahmot eivät halua tai pysty kohdata sitä ja ovat sen vuoksi ihan dööd. Yksi kurssilainen sanoi kerran noista kahdesta lapsesta, että "ehkä meillä on vielä aikaa pelastaa tämä maailma lapsille." Se tuli niin puun takaa, että tuli Tero-sedällä siinä kohtaa tippa linssiin.

Musta haarniska on todennäköisesti viittaus ns. Mustaan Ritariin, joka liittyy Arthurin tarinoihin. Sen symboliikka on kaksijakoinen: toisaalta darkkis ritari oli uhka, kuoleman kuva, toisaalta liittyi myös vihkimysmenoihin - jos nuori ritari uskalsi laskea päänsä pölkylle ja paljastaa kaulansa, pelottava darkkis paljastuikin vapahtajaksi. Valkoinen ruusu liittyy Yorkin sukuun ja siten ruusujen sotaan eli kamppailuun Englannin valtaistuimesta keskiajalla. A. E. Waitella ja Rikhard III:lla oli sama syntymäpäivä, lokakuun 2., tosin reilut 400 vuotta siinä välissä. Riku kolmas oli viimeinen Yorkin suvun hallitsija ja viimeinen taistelukentällä kuollut Englannin kunkku. Sen lisäksi ruusujen sota päättyi Rikun kuolemaan ja itse asiassa siihen päättyi myös keskiaika Englannissa. Rikun lempi heppa oli nimeltään "White Surrey", eli ehkäpä kortin hevonen. Yhden teorian mukaan kortissa makaava kuollut kuningas on Rikhard III, mutta kenties hän on myös, samanaikaisesti, ratsailla oleva kuolema-kuningas. Ja tuossa tietty on kiintoisa yhtymäkohta neljänteen valttiin eli Hallitsijaan / Kuninkaaseen... 1+3 = 4.

Kortissa on näkyvissä myös joki ja paatti taustalla, eli kenties Kharonin lautta, mistä oli puhetta edellä. Tornien välistä paistava aurinko on Waiten mukaan kuolemattomuuden symboli. Ehkäpä tornit on samat kuin Kuun kortissa - sopisi hyvin ainakin initiaation vinkkelistä.

Mikä on oma suosikkisi Kuolema-korteista?

Etteillan pakan Kuolema, ei tartte miettiä. Onhan niitä monia tosi upeita, ja kortti on kieltämättä yksi suosikkejani ylipäänsä, Kuolema siis, pakasta riippumatta. Mutta Etteillan - eli tarkemmin sanottuna Etteilla I -pakan eli se ensimmäinen niistä, vuodelta 1788 - siinä vain on jotain... hmm, kohtalokasta? "Vanha kuolema", en osaa oikein selittää. Ehkä siinä on jotain tuttuakin. Mulla on giljotiiniin jännä suhde; yksi muistikuva entisistä elämistä liittyy 1700-luvun Ranskaan. Muistan, että olin lainoppinut ja "väärällä puolella" eli rojalisti, ja eipä aikaakaan kun makasin puulavitsalla terän alla. Muistan, että käänsin päätä sivulle koska en halunnut katsoa suoraan alaspäin. Eikä se alla oleva kori näyttänyt kivalta. Muistan että olin huolissani kissastani, että mitä sille tapahtuu. Sitten chop, valkoinen välähdys, eikä muuta. Se oli sen pituinen se.

Haastattelusta kiittäen!